

Norsk Jernbaneforbund
Landsmøte, Oslo 25.10.88

Med forbehold om endringer
SPERRET til 25.11 kl 0900

Statsminister
Gro Harlem Brundtland

DEN POLITISKE SITUASJON

Det kommende tiåret kan bli mulighetenes tiår. Mye er opp til oss selv, vår evne og vilje til å se fremover og til å trekke sammen for å nå nye mål.

De månedene vi nå går inn i skal vi bruke til å meisle ut vårt program for den kommende fire-års perioden. Da trenger vi dere aktivt med i debatten. Når landsmøtet i mars har trukket konklusjonene, trenger vi alle i den kampen som da er den aller viktigste: Å sikre Arbeiderpartiet en oppslutning i september som gjør det mulig å sette programmet ut i livet.

Det vil ikke bare være det beste alternativet for de fagorganiserte, men for hele det norske samfunn.

Arbeiderbevegelsen har nå gjennom felles innsats stanset høyredreiningen i samfunnet, og forhindret at også Norge kom inn i en situasjon hvor en stor del av befolkningen blir gående arbeidsledig og hvor viktige pilarer i velferdssamfunnet svekkes.

Det norske samfunn trenger nå alles bidrag til en framtid som vi har et felles ansvar for. Dette har vi gitt et klart signal om gjennom slagordet "Krav til innsats - for felles framtid".

Fagbevegelsen viste vei gjennom det inntektspolitiske samarbeidet i vår. Jeg sa det under åpningen i går, og vil understreke det igjen: Det var et viktig bidrag til å rette opp krisen i norsk økonomi.

Nå må vi ta vare på det vi har vunnet. Vi må få folk med i en annen og ny retning, en som bygger opp verdiene i stedet for å skusle dem bort.

Det betyr også en offensiv kamp for sammenhengen og helheten i velferdssamfunnet. Vi må skape de verdiene som skal betale regningen. Vi må ha mot til å sørge for at ikke bare rettighetene, mens også pliktene gjøres klart for hver enkelt. Vi trenger alle i meningsfylt virke, retten og plikten til arbeid må stå helt sentralt for arbeiderbevegelsen. De så riktig de som laget våre gamle slagord og skrev dem inn på våre faner: "Gjør din plikt og krev din rett".

Miljøvern, som dere har valgt å fokusere på dette landsmøtet, er et klassisk eksempel på at hvis alle gjør som de vil, får ingen det som de ønsker. Alle må ta ansvar, men det er samtidig helt nødvendig med politisk styring og forpliktende samarbeide over landegrensene, hvis det skal monne. Vi må alle vise ansvar og solidaritet med våre barn og barnebarn.

*

Vi setter igjen arbeidet i sentrum. Hvorfor gjør vi det ?

Vi har i 80-åra sett at arbeid for alle, velferd og trygghet ikke er verdier vi kan ta for gitt. Vi hadde stor arbeidsledighet i begynnelsen av 80-åra, til tross for store oljeinntekter. Og en av de største politiske utfordringene framover er nettopp å sikre sysselsettingen.

Vår evne og vilje til å slå ring rundt målet om arbeid for alle, vil være avgjørende for hele samfunnsutviklingen inn i 90-åra. Vi må skape nye arbeidsplasser slik at nye generasjoner også kan bruke sine krefter og utvikle sine muligheter. Det gjelder også dem som har dårligere forutsetninger enn andre for å finne en trygg og sikker arbeidsplass.

Kvaliteten på vårt samfunn måles ikke med størrelsen på vårt forbruk, men mer på vår evne til å skape arbeid for alle.

Ledighet rammer først de som står svakest på arbeidsmarkedet. De unge som forlater skolen, kvinnene med deltidsarbeid, de eldre og de yrkesvalghemmede.

Regjeringen vil sette inn arbeidsmarkedstiltak, ikke som oppbevaring, men som kvalifisering for bransjer og bedrifter som kan gi nye, trygge arbeidsplasser. Arbeidsmarkedstiltakene kan trappes opp til å oppfatte i alt 35 000 personer, om det blir nødvendig.

Men vi setter nå arbeidet i fokus, også fordi vi trenger alle i arbeid - hvis vi skal makte de utfordringene vi står foran. Da har vi ikke råd til å la folk gå ledige. Det er den alvorligste formen for sløsing i et samfunn.

Vi må føre en aktiv kamp for retten til arbeid. For de yrkesvalghemmede, for de eldre arbeidstakerne, for småbarnsforeldre, mot utstøting fra arbeidslivet. Vår politikk er å utvide mulighetene for den enkelte til å være med og gjøre en innsats. Sosiale rettigheter skal være et middel til økt frihet og selvrespekt.

Hvis vi stadig får flere på trygd, får vi heller ikke penger til den egentlige offentlige sektor: Helsestell, eldreomsorg, samferdsel, barnehager og utdanning.

Vi må styrke den produktive delen av vårt næringsliv, og sikre mulighetene i distriktene. Det er den konkurranseutsatte delen av næringslivet som må sette standarden for de lønnsøkninger og de sosiale forbedringer vi kan skape grunnlag for. Hvis ikke kommer vi helt galt ut, slik vi har erfart i de årene som nå ligger bak oss.

*

La oss kaste et lite blikk tilbake.

Hva var det som skjedde i første halvdel av 80-åra ? Det ble ført en politikk med utgangspunkt i andre verdier enn våre. Ressursene ble vridd mot økt privat forbruk og privat sektor,

på bekostning av viktige oppgaver vi må møte i fellesskap. Det ble skapt nye forskjeller, mellom grupper og mellom distrikter. Så var det da også synet på fordelingspolitikken som sto sentralt i regjeringskrisen i 1986.

Skritt for skritt gikk det i retning av underskudd i norsk økonomi. Vi brukte mer enn vi skapte. Derfor endte det også i en økonomisk krise, skapt av en politikk som bygde på andre verdier enn våre - og forsterket av fallet i oljeprisene.

Det var økonomisk vekst, men den var bygd på sandgrunn.

Vi fikk i 80-årene 60 000 nye arbeidsplasser innen finans- og eiendomsdrift og 60 000 nye arbeidsplasser innen varehandel, de fleste basert på import. Mens tallet på arbeidsplasser i den konkurransutsatte delen av næringslivet gikk ned med 36 000. Det var der vi burde hatt veksten.

Slik kunne det ikke fortsette. Selv Høyre måtte erkjenne at det førte helt galt av sted. Den gang. Nå forsøker Syse å omskrive historien - og fortelle oss at den krisen Presthus beskrev i 1986 likevel ikke var noen krise, men nærmest var uttrykk for en lykkelig blomstringstid.

Så sent som i juni husker vi at Høyre kritiserte oss sterkt fordi vi ikke strammet inn mer i økonomien. Men hva var melodien i trontaledebatten i forrige uke? Jo, da ga de inntrykk av at de tiltak som har vært helt nødvendige for å komme ut av den økonomiske krisen, kunne vært unngått. De ga inntrykk av at vi kunne tillate oss en høyere standard på nesten alle områder, både i det private forbruket og i landets kommuner.

Det Høyre nå forsøker er å ri to hester på en gang. Det er et kunststykke vi har sett er mulig på sirkus. Men det forutsetter faktisk at hestene løper i samme retning. Og det gjør ikke Høyres hester.

Vi kan ikke både stramme inn mer - og samtidig få mer å rutte med, både privat og i kommuner og fylker.

I konkurransen med Hagen har nå Høyre valgt en helt uansvarlig holdning. De har meldt seg ut av arbeidet med å rette opp norsk økonomi. De som burde følt et særlig ansvar - løper i stedet fra det.

Når det gjelder å ta ansvar for det som skjedde under samarbeidsregjeringen, lever Høyre etter den danske dikterens Kumbels ord:

"Når to deler ansvar, blir det høyden 1% på hver".

Hva var situasjonen da tre-parti regjeringen ga opp og vi måtte overta ?

I 1986 gikk Norge med 40 milliarder kroner i underskudd i utenriksøkonomien. Penger Norge måtte låne opp i utlandet. Hvis vi hadde latt dette fortsette, ville utgiftene til renter og avdrag på gjeld blitt helt uhandterlige. Da ville vi fått masse-arbeidsledighet, og langt større problemer med å møte utfordringene i eldreomsorg, helsestell og barneomsorg.

Gjennom en bevisst politikk for å skape mer, bruke mindre og fordele bedre har vi redusert underskuddet.

Neste år vil det være en fjerdedel av hva det var.

Men fortsatt har vi ett av de høyeste underskuddene av OECD-landene. Det er bare Norge og Sverige som har greid å unngå massearbeidsledighet med så store underskudd i utenriksøkonomien.

Nå gir Høyre inntrykk av dette ville skjedd av seg selv. Og de lanserer, den samme, gamle politikken. De vil prøve den gale oppskriften en gang til.

Høyres leder sier partiet har lagt seg på den hovedstrømning som er toneangivende over hele Europa. De vedstår seg sine nyliberalistiske forbilder - men tror noen at Norge skal unngå baksiden av den medaljen, en arbeidsledighet på mer enn 10 % ?

Det budsjettalternativ Høyre presenterte i går er en ny bekreftelse på denne uansvarlige linjen. Her går Høyre igjen

inn for store skattelettelser. De er skjevt fordelte, de som tjener 400 000 kroner får fire til fem ganger så mye i skattelettelser som de med gjennomsnittelig inntekt.

Høyre fremmer heller ikke forslag til noen reell dekning av regningen for skattelettelsene. Mange av forslagene gir heller ikke noen innstramning i forhold til norsk økonomi. De foreslår dessuten at staten ikke skal komme med noe som helst bidrag til den pensjonsordningen som ble avtalt i forbindelse med lønnsoppgjøret i vår.

Resultatet av Høyres opplegg ville blitt kaos i inntektspolitikken og en økt prisstigning. Det ville blitt større underskudd overfor utlandet. Tilliten til landets økonomi ville blitt svekket og vi ville fått nye runder med valutauro og økt rente.

Regjeringen har valgt å stramme inn mest der overforbruket var størst. Reduksjonen i det private forbruket har ført til at importen er blitt 5 milliarder lavere. Hvis vi skulle redusert det offentlige forbruket for å få til samme reduksjon i importen - ja, da måtte vi redusere det samlede offentlige forbruket med over 30% !

Hva ville ikke det ha betydd for situasjonen i skolen og i helsevesenet ? Og det ville gitt en nedgang i sysselsettingen på 150 000 personer.

Arbeiderpartiet sier nei til en slik politikk, som er å skyve byrdene over på et mindretall av befolkning - det mindretall som settes utenfor samfunnet, som arbeidsledige.

Nå har ikke Regjeringen bare strammet inn i økonomien. Det er gjennomført viktige reformer når det gjelder skatt, næringspolitikk og kredittpolitikk. Og på viktige områder er det satset langt sterkere enn i de årene da oljeinntektene var høye og vi hadde overskudd i økonomien.

Hva er det vi i fellesskap har greid å få til ?

- Svangerskapspermisjonen vil være økt med 6 uker, og til 8 uker for offentlig ansatte.

- Barnehageutbyggingen er fordoblet og barnetrygden er økt betydelig.

- Eldre arbeidstakere vil få rett til å gå av fra de er 65 år.

- Studiefinansieringen er forbedret.

- I boligpolitikken satses det igjen sterkt på Husbanken, slik det også tas til orde for i det handlingsprogram dere skal behandle. Neste år vil 7000 flere boliger kunne finansieres i Husbanken eller Landbruksbanken enn i 1987. De første utleieboligene for ungdom er under bygging.

- Statsbankene ble svekket under den borgerlige regjeringen. Andelen de hadde av kredittilgangen sank fra 22% i 1981 til 7,7%. Neste år er vi oppe i 20% igjen.

- Selv om den nasjonale økonomien har vært i en krise, har kommuner og fylkeskommuner kunnet øke aktiviteten og helsesektoren er gitt særlig prioritet.

- Det er gjennomført en lang rekke tiltak for fornyelse og økt effektivitet innenfor helsesektoren som har gitt et økt behandlingstilbud og kortere ventetid for mange pasienter.

- Også i miljøpolitikken har vi foretatt en snuoperasjon, Mens bevilgningene til forurensning gikk ned med 25% i årene bak oss, øker Miljøverndepartementets budsjett med 25% bare fra i år til neste år.

Da jeg tillot meg å peke på dette i trontaledebatten, mente en avis dagen etter at dette var skryt. Nei, det er bare en påpekning av det som faktisk er gjort. Det har vi greid gjennom felles innsats, og bevisste politiske valg av hva det nå har vært aller viktigst å satse på.

Og det betyr ikke at vi er fornøyd med tingene som de er, heller ikke på disse områdene. Men utviklingen går i hvertfall i den retning vi ønsker. Og vi skal videre.

*

Vi må ta utgangspunkt i at det i årene framover bare vil være rom for en begrenset vekst i det offentlige forbruket. Derfor tar vi i forslaget til nytt partiprogram stilling til hva som er de viktigste oppgavene og hva landet har råd til.

Samtidig som vi stiller krav om økt innsats, skal vi gjennomføre reformer som gjør det lettere å delta i arbeids- og samfunnsliv. Som gir større muligheter for småbarnsfamiliene til å kombinere arbeid og omsorg. Som gir eldre mulighet til fortsatt å yte en innsats, selv om han eller hun ikke lenger kan stå på for fullt.

Slik kan vi gjennom nye reformer utløse nye krefter, og gi den enkelte større frihet og flere valgmuligheter.

En politikk som skal utløse nye krefter må ta utgangspunkt i folks hverdag, hvordan den er og hvilke behov den skaper. Familiesituasjonen har endret seg betraktelig de siste årene og reiser krav om reformer. Endringene går på tvers av generasjoner, grupper og kjønn. Økt likestilling og kvinnes yrkesaktivitet påvirker hverdagen både i hjemmene, i nærmiljøet, på arbeidsplassene og i organisasjonslivet.

Derfor reiser vi målet om ett års svangerskapspermisjonen, og vi vil øke takten i barnehageutbyggingen. Vi ønsker en lengere skoledag for de minste skolebarna med aktivitetstilbud etter undervisningstimene. Dette er nødvendig, både fordi barn i denne alderen kan lære mer og fordi de skal slippe å komme hjem til tomt hus etter tre timer på skolen.

Dagens skole er på dette området fortsatt for en tid da mamma var hjemme og tok imot barna etter en kort skoledag. Nå må vi endre skolen i takt med dagens behov.

Vi har i løpet av de siste to årene gjennomført to reformer i arbeidstiden. I forbindelse med inntektsoppgjøre i 1986 ble et gammel krav om lik arbeidstid for arbeide og funksjonær gjennomført gjennom 37,5 times uke for alle. Og vi fikk pensjonsreformen i forbindelse med årets inntektsoppgjør.

I årene framover vil det ikke være rom for ytterligere arbeidstidsforkortelser. Men i forslaget til nytt arbeidsprogram peker vi på muligheten for mer fleksible arbeidstidsordninger, med en annen fordeling av arbeidstiden over ukas dager og årets uker.

Dette er reformer som vil gjøre hverdagen lettere, både for yngre som skal kombinere arbeid med omsorg - og for eldre som ønsker å delta, men ikke lenger kan yte full innsats.

En sterkere innsats i skole og utdanning er også en viktig del av en samlet politikk for å skape ny vekst for landet og nye muligheter for den enkelte.

Vi har fått på bordet konkrete og konstruktive forslag, som ikke bare er rettet mot myndighetene, men i like stor grad er en utfordring til lærestedene selv. Elever, studenter og lærere er her viktige ressurser for den fornyelsen og økte kvaliteten vi trenger. Større innsats fra myndighetene må gå sammen med økte krav til institusjonenes egen innsats. Økte ressurser må gå sammen med indre reformer, også på dette området.

Arbeiderpartiet vil sikre innsatsen i stat, fylker og kommuner framfor å gi skattelettelser.

Vi ser de offentlige tilbudene som viktige redskaper i en politikk for sysselsetting og velferd. Derfor har regjeringen lagt så stor vekt både på å skjerme de viktigste oppgavene mot nedskjæringer og få til fornyelse i det offentlige.

Utfordringen framover blir å forandre velferdsordningene i takt med nye behov. Arbeiderpartiet vil være drivkraften i et reformarbeide som gir bedre tjenester for pengene og større rettferdighet i fordelingen av tilbudene. Vi må få større variasjon i de offentlige tilbudene og gi brukerne mulighet til å velge mellom likeverdige tilbud.

Brukerne må trekkes sterkere med når tjenestene skal utformes og forbedres. Tilgjengeligheten til offentlige tjenester må forbedres, og åpningstida må utvides der det er behov for det.

Ett av områdene hvor Høyre-politikken har satt dypest spor, er på boligmarkedet. Husbankens rolle ble redusert, boligbyggingene gikk ned og markedskreftene ble sluppet løs. Sammen med liberaliseringen av kredittmarkedet, førte det til en sterk prisstigning - og sterkest på den delen av boligmarkedet hvor det var lettest for unge mennesker å skaffe seg bolig. Det viser at det koster å slippe høyrekreftene til.

Vi har startet snuoperasjonen og satser igjen på Husbanken. Neste år vil nesten 20 000 boliger, to tredjedeler av alle nye boliger, kunne finansieres gjennom Husbanken. Det er nødvendig å bygge flere boligere, og flere mindre boliger, hvis de unge igjen skal få en sjanse på boligmarkedet.

Vi må få boligbyggingen opp på minst 30 000 i året, og vi skal fortsette arbeidet med å utvikle låneordningene for å få en bedre fordeling av boutgiftene over livsløpet.

Det blir flere eldre. En sentral politisk oppgave framover blir å sikre Folketrygdens fremtid - og gi de eldre den trygghet og omsorg de har krav på.

Men heldigvis er det jo slik at det store flertall eldre holder seg friske og aktive til langt opp i åra og ønsker å bo hjemme så lenge som mulig. De ønsker å være aktive eldre - og det skal de få være.

Likevel står vi overfor en stor utfordring når vi skal sikre det økende antall eldre et tjeneste- og omsorgstilbud som er vårt velferdssamfunn verdig. Da må vi utvikle tilbud som er hjelp til selvhjelp. Sykehjemmene skal være service-senter også for de som bor hjemme. Her trengs nytenkning på et bredt felt.

Det femte området vi blinker ut for sterkere innsats i årene foran oss, er hensynet til vårt miljø.

Vi må alle ta et større ansvar for miljøet. Det gjelder lokalt, nasjonalt og globalt, slik Leif Thue også pekte på under åpningen i går. Ikke noe område viser så tydelig vår avhengighet av hverandre og nødvendigheten av samfunnsstyring, samfunnsansvar, holdninger og felles tak for felles framtid.

Miljøpolitikk skal ut av sin rolle som en sektor med sine tilhengere. Det må bli en kjede av grunnleggende hensyn som automatisk bringes inn på alle områder. Først når det er forstått og satt i system, er vi virkelig på vei mot en bærekraftig utvikling i Norge.

Et større hensyn til miljøet vil berøre oss alle, enten vi er politikere, bedriftsledere, fagforeningsledere, enten vi står i produksjon, bak disken eller er forbrukere. Alle må bidra, og alles bidrag har betydning. For mange av miljøskadene skyldes summen av det vi alle gjør.

Trafikken er en av de største forurensningskildene i vårt land. Utslippene fra trafikken står for en tredjedel av alle NOX-utslipp og nesten halvparten av karbondioksyd-utslippene, og er altså en betydelig bidragsyter til varmfella eller drivhuseffekten. Derfor må miljøhensynet sterkere inn i samferdselspolitikken, helt fra planleggingsstadiet.

Det er den sterke økningen i bilbruken som representerer den alvorligste miljøutfordringen. Fra nyttår innføres kravet om katalysator på alle nye biler, og vi arbeider mot et tilsvarende krav for varebiler og dieseldrevne personbiler fra 1990 - og for større kjøretøy fra 1993. Dette vil bety en kraftig reduksjon fra luftforurensningen fra biltrafikken, unntatt når det gjelder karbondioksyd.

Når vi så vet at prognosene (fra Trafikkøkonomisk Institutt) anslår økningen i biltrafikken på mellom 50 og 70% fram til århundreskiftet, viser det både hvilken utfordring vi her står overfor.

I de to sentrale Stortingsmeldingene om samferdelspolitikken for 1990-93, som begge skal legges fram til våren, Norsk Veiplan og Norsk Jernbaneplan, vil det bli lagt opp til en mer miljøvennlig samferdselspolitikk.

Jernbanens fortrinn i et slikt bilde, er åpenbar. Regjeringen har satt mye inn på å modernisere NSB for å gjøre toget mer konkurransedyktig, først og fremst i forhold til bilen. Og vi må først og fremst satse på å gjøre jernbanen til det beste alternativ der den har sine største fortinn. Det er i trafikken rundt de største byene og på lange strekninger med stor trafikk.

I en situasjon hvor vi ikke kan gjøre så mye som vi ønsker, må vi derfor konsentrere innsatsen - og ikke spre den.

Miljøargumentene var også sterkt fremme da vi arbeidet med sidebanene. Jeg vet hva forbundet har sagt og ment i denne saken. Men vi kan heller ikke overse at en fortsatt drift av alle sidebanene ville betydd færre ressurser til investeringer og drift i de områder hvor det så åpenbart er behov for forbedringer. Også miljømessig er det store gevinster å hente på en effektiv nærtrafikk rundt storbyene, og i inter-city-trafikk, som det nå satses sterkere på.

Det som imidlertid er viktig, er at de forslagene til investeringer Regjeringen har lagt fram i statsbudsjettet, ikke beskjøres, slik at vi mister gevinsten av å konsentrere innsatsen. Her trengs det - som Leif Thue var inne på i sin åpningstale - politisk innsats for å sikre det flertallet vi mangler i Stortinget. Vi fikk svaret fra Høyre senere i går: 300 mill i innsparing, finansiert gjennom salg av eiendommer for et tilsvarende beløp.

Omorganiseringen av NSB som nå gjennomføres er også et bidrag for å gjøre jernbanen mer konkurransedyktig. Det legger et større ansvar på etaten selv, innenfor de rammer som trekkes opp politisk. Her er det utfordringer for alle ansatte for å finne forbedringer som kan gjøre toget til et bedre alternativ for enda flere.

En effektiv samferdsel er også et viktig bidrag til å bedre norsk økonomi og næringslivets muligheter. Transportutgiftene utgjør inntil en tredjedel av de totale kostnadene for enkelte bransjer. Nesten halvparten av de statlige investeringene går til samferdselsformål. Det illustrerer hvor viktig det er å få mest mulig igjen for investeringene.

En av de største samferdselsinvesteringene vi står foran er utbyggingen av en ny hovedflyplass på Hurum. Regjeringen skal legge fram en hovedplan for hele prosjektet. Det vil omfatte alt fra byggingen av selve flyplassen, til tilbringertjenesten og de lokale og regionale miljøkonsekvensene.

I Jernbaneforbundets utkast til samferdselspolitisk program reises kravet om jernbane til den nye hovedflyplassen. Det vil bli planlagt for en jernbane til Hurum, slik at man har mulighet til å velge jernbane som en sentral del av tilbringertjenesten.

*

Det kom en ny gladmelding i går, samtidig som dette landsmøtet åpnet: Renten i Norges Bank ble satt ned med 0,4 %. Det er tredje gang denne renten settes ned siden april i år. Det viser at oppryddingen i norsk økonomi gir resultater.

Mulighetene for ytterligere rentenedgang vil også nå i høst avhenge av at statsbudsjettet ikke bli svekket under behandlingen i Stortinget, og at ikke skattereformen blir reversert slik at det igjen blir mer fordelaktig å låne, særlig for de med høye inntekter.

Nå har vi jo sett at noen økonomer anbefaler oss å sette ned renten med 3 %. Ja, det høres både forlokkende og greit ut. Men tror noen at vi hadde latt vær å gjøre det, hvis vi kunne ?

Rentenedsettelsen i går bekrefter vår linje om å styre sikkert mot en lavere rente. Men renten må gå ned som en følge

av at vi sikrer en bedre balanse i norsk økonomi, slik vi nå skritt for skritt har kunnet oppnå.

Det forslaget Bankforeningen igjen lanserte hadde nemlig en annen prislapp - som bare var der med liten skrift og den lyder til gjengjeld på mange milliarder i nedskjæringer på statsbudsjettet. Prisen for rentenedgang kan ikke være sosiale nedskjæringer og et svekket velferdssamfunn.

Vi er kommet et godt stykke på vei når det gjelder å rette opp økonomien. Men vi er ikke helt fremme. Gjenopprettingspolitikken må fortsette. Derfor er forslaget til 1989-budsjett også et stramt budsjett. Vi må sørge for at vi ikke igjen får en sterk pris- og kostnadsvekst. Men, fordi vi må ta hensyn til sysselsettingen er det heller ikke forsvarlig med ytterligere innstramminger neste år

Mye tyder på at vi er på rett spor, når de kraftigste angrepene går ut på at budsjettforslaget skulle være så grått og kjedelig. Det er slikt man tyr til i mangel på gode argumenter, for det dreier seg om et budsjett som er preget av viktige prioriteringer:

- miljøbevilgningene øker med 25% neste år,
- budsjettet betyr et krafttak for den sosiale boligbyggingene. To av tre nye boliger neste år kan finansieres i Husbanken.
- og vi fortsetter den sterke satsningen for barnefamiliene.
- forskningsinnsatsen øker med ytterligere 500 millioner kroner. Dermed vil bevilgningene til dette viktige området være økt med 50% siden regjeringsskiftet. Det er en nødvendig satsing hvis vi skal gjøre oss mer uavhengig av oljen.

Det legges ikke opp til noen innstramming i det private forbruket neste år, men vi må sørge for at det blir rom for de investeringer vi må gjøre, ikke minst i industrien.

Et fortsatt inntektspolitisk samarbeide som kan sikre at vi tar vare på det vi har vunnet gjennom årets inntektsoppgjør, er derfor en nødvendig del av en samlet politikk for å sikre både sysselsetting og velferd.

Et inntektspolitisk samarbeid er ikke bare et virkemiddel for å holde lønnsutviklingen innen nøkterne rammer. Det gir også helt andre muligheter for en rettferdig inntektspolitikk. Det gir oss muligheter til å tømre sammen et opplegg som gir mest til de som har minst og som gir plass for sosiale forbedringer.

Vi fikk i år et lavtlønnsoppgjør som var det mest rettferdige på mange, mange år. Rengjøringshjelpen fikk dobbelt så stort lønnstillegg som rådmannen, regnet i kroner. Flere lavtlønnsgrupper, fikk både 2 og 3 kroner timen.

Og vi gjennomføre viktige sosiale reformer, på områder hvor det ikke var skjedd noe på 5 år.

Men det som kanskje var det viktigste av alt: Den konkurranseutsatte delen av næringslivet ble igjen lønnsledende. Det har ikke vært tilfelle de siste årene. Det er de som konkurrerer med næringslivet i andre land, som må sette normen for lønns- og kostnadsveksten i vårt land. Hvis ikke skjer det som skjedde i første halvdel av 80-åra - da jappene og børsspekulantene var trendsettere. Vi kommer helt i utakt med verden omkring oss. Det var derfor det også gikk så galt.

Den politiske situasjonen

Valget i 1985 sto mellom to regjeringsalternativer. For velgerne var det valget tydelig og klart, med Arbeiderpartiet som det klare alternativ til den sittende regjering. Ved neste korsvei ser det ut til at alle de borgerlige partiene vil legge opp til å profilere seg alene.

Det understreker utviklingen vi har sett siden regjeringsskiftet, der de borgerlige partiene ikke utgjør noe

alternativ, og der skillelinjene mellom Høyre og mellompartiene bare øker.

For oss er oppgaven klar: Vi skal kjempe for våre verdier, for et program som mobiliserer til innsats, til solidaritet og samarbeid for felles framtid.

Vår styrke vil være å utforme et program titusener identifiserer seg med og vil slåss for og som minst 1 million vil stille seg bak på valgdagen. Skal vi greie den jobben trenger vi aktiv støtte og deltakelse fra fagbevegelsen. For uten det vil heller ikke den politiske del av arbeiderbevegelsen bli satt i stand til å gjøre sin del av oppgaven. Det var en viktig påminnelse Leif Thue kom med til oss alle i sin åpningstale: Det var bare et par tusen stemmer som manglet valgnatten i 1985.

Jeg har en utfordring til dere - og til alle andre som deler vårt grunnleggende syn på de ideer og holdninger som må prege samfunnsutviklingen. La oss kjempe sammen for våre felles mål. La oss ikke glemme hva kampen står om, og gå i den fellen at vi undervurderer våre motstandere. De er sterke, de vil mobilisere mot oss fra høyre side. Da trenger vi fagbevegelsen i kamp mot de krefter som har andre mål enn våre.

Derfor vil jeg si til dere, som jeg gjorde til landsmøtet i Kjemisk: Gå ut i debatt mot høyrepartienes forslag til løsninger og alternativer. Det er de vi risikerer å måtte leve med, hvis vi ikke vinner kampen om 90-åras Norge.